

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 144/2021-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného JUDr. Jindřichom Stoszekom, advokátom, Černyševského 26, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Tdo 28/2020 z 25. augusta 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. decembra 2020 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a priznať mu trovy konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, ako aj napadnutého uznesenia vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Malacky č. k. 1 T 200/2016 z 23. novembra 2017 (ďalej len „rozsudok súdu prvého stupňa“) na skutkovom základe v ňom uvedenom uznaný za vinného z obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), d), ods. 2 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. b), j) Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia. Zároveň mu bol uložený trest prepadnutia veci, ochranné protitoxikomanické liečenie ambulantnou formou,

ako aj ochranný dohľad v trvaní jedného roka. Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 3 To 4/2018 z 27. marca 2018 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“), ktorým bol zrušený výrok o treste napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa, pričom zo strany odvolacieho súdu došlo v súlade s apelačným princípom k jeho modifikácii. Predmetná modifikácia sa netýkala súdom prvého stupňa uloženej výmery trestu odňatia slobody sťažovateľa.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. a), i), l) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutým uznesením tak, že ho podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol, a to pre nesplnenie dovolacích dôvodov.

4. Pre úplnosť je potrebné dodať, že v trestnom konaní, v ktorom bol sťažovateľ odsúdený, bolo pôvodne vznesené obvinenie ešte ďalším trom osobám. V priebehu trestného konania však došlo k vylúčeniu trestnej veci spoluobvinených [REDACTED] a [REDACTED] na samostatné konanie z dôvodu urýchlenia trestného konania, keďže kým títo spoluobvinení boli stíhaní väzobne, sťažovateľ spolu so spoluobvinenou [REDACTED] boli stíhaní na slobode.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti napadnutému uzneseniu o odmietnutí dovolania podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje takto:

a) Okresný súd Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 3T 26/2016 schválil dohodu o vine a treste medzi prokurátorom a pôvodne v spoločnom konaní so sťažovateľom stíhanými spoluobvinenými ([REDACTED] a [REDACTED] pričom týchto uznal za vinných z trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), d) Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, za čo bol pôvodne spoluobvinenému [REDACTED] uložený trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov s podmieňčným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu troch rokov.

b) Zo skutku vzťahujúceho sa na pôvodne spoluobvinených [REDACTED] a [REDACTED] vyplývajú takmer identické lokálne a časové súvislosti a taktiež spôsob spáchania ako u sťažovateľa, pričom aj napriek týmto skutočnostiam bolo konanie sťažovateľa na rozdiel od pôvodne spoluobvinených právne posúdené podľa kvalifikovanej, a nie základnej skutkovej podstaty stíhaného trestného činu.

c) Podľa názoru sťažovateľa tak bol postup súdu prvého stupňa v dvoch pôvodne spoločne vedených trestných stíhaniach v rozpore so zásadou rovnosti občanov pred zákonom, čo sťažovateľ vníma ako akýsi postih za to, že bol v priebehu trestného konania z väzby prepustený, pričom pôvodne spoluobvinení [REDACTED] a [REDACTED] vo väzbe zostali, pretože nepodali opravný prostriedok.

d) Sťažovateľ zvyrazňuje fakt, že všetci štyria spoluobvinení boli pôvodne stíhaní v rámci jedného prípravného konania, pričom ak by nedošlo k vylúčeniu trestnej veci spoluobvinených [REDACTED] a [REDACTED] na samostatné konanie, nemohlo by dôjsť ani k rozdielnej právnej kvalifikácii inak identického skutku. Podľa názoru sťažovateľa je potrebné a nevyhnutné, aby došlo k náprave pochybení všeobecných súdov a k jednotnému zosúladeniu posudzovania oboch trestných vecí prizmou jedného spoločného trestného konania.

e) Aj keď všeobecné súdy v prípade sťažovateľa zásadu *beneficium cohaesionis* neuznali, podľa jeho názoru zákonodarca implementáciou tohto inštitútu nepochybne nemal na zreteli jeho aplikáciu takým spôsobom, aby boli prelomené práva občanov na spravodlivý proces, súdnu ochranu a rovnosť pred zákonom, a to konkrétne, aby mohlo dôjsť k tomu, že jeden páchatel' je odsúdený za obsahovo identické protiprávne konanie diametrálne rozdielne ako iný. V konkrétnom prípade tak došlo autoritatívnym zásahom orgánov verejnej moci spočívajúcim vo vylúčení trestnej veci pôvodne spoluobvinených ■■■■■ a ■■■■■ zo spoločného konania k znemožneniu aplikácie zásady *beneficium cohaesionis* v prospech sťažovateľa.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces a základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 dohovoru) napadnutým uznesením o odmietnutí dovolania sťažovateľa.

7. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces a základného práva na súdnu ochranu:

8. V kontexte argumentácie sťažovateľa uvedenej v bode 5 odôvodnenia tohto rozhodnutia sa ústavný súd pri posudzovaní ústavnej sťažnosti zamerail najmä na tie časti odôvodnenia napadnutého uznesenia, v ktorých sa najvyšší súd vysporiadal s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, a to aj napriek skutočnosti, že sťažovateľ svoje námietky týkajúce sa zásady *beneficium cohaesionis* pod tento dovolací dôvod, vyplývajúci zo systematiky odôvodnenia napadnutého uznesenia, explicitne nesubsumoval.

9. Najvyšší súd vo vzťahu k predmetnému dovolaciemu dôvodu najskôr vo všeobecnej rovine uviedol, že „dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované pod číslom 57

v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod číslom 5/2007).“. Vo vzťahu k neuplatneniu zásady *beneficium cohaesionis* najvyšší súd odkázal na „správne, zákonné a vyčerpávajúce úvahy prvostupňového súdu...“, pričom nad rámec uvedeného poukázal na vlastnú ustálenú judikatúru (R 22/2001), podľa ktorej je predpokladom postupu v intenciách zásady *beneficium cohaesionis* tá skutočnosť, že o všetkých spoluobvinených bolo rozhodnuté v jednom konaní, a to tým istým rozsudkom.

10. Ústavný súd navyše z obsahu ústavnej sťažnosti zistil, že s výnimkou argumentácie uvedenej v bode 5 odôvodnenia tohto rozhodnutia nebola žiadna ďalšia z dovolacích námietok sťažovateľa uplatnená v ústavnej sťažnosti, a preto sa úloha ústavného súdu obmedzila na preskúmanie otázky, či neuplatnením zásady *beneficium cohaesionis* zo strany všeobecných súdov mohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľom označeného základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy pritom v štruktúre práv garantovaných dohovorom zodpovedá právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. V naznačených súvislostiach ústavný súd dáva do pozornosti, že zásada *beneficium cohaesionis* je špeciálnou zásadou trestného konania uplatňovanou výlučne v konaní o riadnych opravných prostriedkoch, čomu zodpovedá jeho systematické legislatívne vyjadrenie v § 195 ods. 2 Trestného poriadku (vo vzťahu k rozhodovaniu o sťažnosti), resp. § 324 Trestného poriadku (vo vzťahu k rozhodovaniu o odvolaní). V dovolacom konaní táto zásada nie je súčasťou právnej úpravy v zákone, a teda sa nemôže uplatňovať autonómne, ale (eventuálne výkladovo) len subsumovaním pod niektorý z dôvodov dovolania vyplývajúcich z § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Podstatou zásady dobrodenia v súvislostiach pritom je, aby sa v odvolacom konaní chybný rozsudok napravil aj v prospech toho spoluobžalovaného, ktorého sa týka už právoplatný rozsudok prvostupňového súdu. Vyplývajúc zo všeobecnej formulácie § 324 Trestného poriadku v nadväznosti na normatívne vymedzenie dôvodov zrušenia napadnutého rozsudku v odvolacom konaní [§ 321 ods. 1 písm. a) až f) Trestného poriadku], je pritom zrejmé, že dôvod uplatnenia zásady *beneficium cohaesionis* môže byť skutkového, ako aj právneho charakteru, avšak nikdy nemôže mať charakter okolnosti striktnie individualizovanej vo vzťahu ku každému jednotlivému páchatel'ovi trestného činu (napr. okolnosti vzťahujúcej sa k primeranosti výmery trestu odňatia slobody konkrétneho spoluobžalovaného v nadväznosti na jeho kriminálnu minulosť).

12. Aj keby ústavný súd napriek ustálenej judikatúre najvyššieho súdu (R 22/2001) prisvedčil argumentácii sťažovateľa, podľa ktorej je v záujme zachovania označených základných práv a slobôd potrebné zásadu *beneficium cohaesionis* uplatňovať aj za situácie dvoch súbežných hlavných pojednávaní, ktorým predchádzalo spoločné prípravné konanie, nemohol bez povšimnutia nechať tieto skutočnosti:

13. V odvolacom konaní bola preskúmaná len vec sťažovateľa, a teda len rozhodnutie odvolacieho súdu v jeho prospech (ku ktorému v relevantných súvislostiach podľa § 324 Trestného poriadku nedošlo) mohlo podľa naostatok označeným ustanovením vyjadrenej zásady ovplyvniť rozhodnutie v prospech pôvodných spoluobvinených. To však v okolnostiach prípadu [bod 5a) odôvodnenia tohto rozhodnutia] nie je aktuálne (výhodnejšia kvalifikačná pozícia uvedených osôb ani nebola závislá od úspechu odvolania sťažovateľa).

14. Z chronologických súvislostí tvoriacich sťažnostnú argumentáciu sťažovateľa je možné nepochybne vyvodiť, že k upovedomeniu o zmene právnej kvalifikácie stíhaného skutku vo vzťahu k sťažovateľovi došlo ešte pred tým (5. marca 2016), ako bola trestná vec pôvodne spoluobvinených [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] vylúčená na samostatné konanie (18. apríla 2016). Upovedomenie o zmene právnej kvalifikácie sťažovateľa bolo uskutočnené ešte v čase, keď bolo trestné stíhanie všetkých spoluobvinených vedené ešte v spoločnom trestnom konaní, a teda s najväčšou pravdepodobnosťou k nemu došlo na podklade čiastkových záverov vyšetrovania týkajúcich sa preukázaných skutkových okolností, ktoré bolo možné pričítať na ťarchu sťažovateľa. Na podklade uvedeného je v kontexte sťažovateľom uplatnených námietok podľa názoru ústavného súdu možné uskutočniť záver, že dôvody, pre ktoré sťažovateľ namietal nezohľadnenie zásady *beneficium cohaesionis* v jeho prospech v rámci dovolacieho konania, boli výlučne skutkového, a nie právneho charakteru. Okrem najvyšším súdom konštatovanej nemožnosti uplatniť túto zásadu vo vzťahu k rôznym trestným konaniam, v ktorých sa rozhodlo viacerými meritórnymi rozhodnutiami, je nutné uviesť, že vysloveniu porušenia zákona zo strany najvyššieho súdu v tomto prípade nepochybne bránila aj explicitná dikcia § 371 ods. 1 písm. i) časti vety za bodkočiarkou Trestného poriadku, podľa ktorej správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

15. Z procesných dôvodov považuje ústavný súd za nevyhnutné uviesť, že podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia (petit), v ktorom sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzuje rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Rozsah prieskumu ústavného súdu je tak v zásade vymedzený definovaním namietaného právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu a vymedzením základných práv a slobôd, ktoré ním mali byť porušené. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáhal v petite svojej ústavnej sťažnosti a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy). To platí o to viac, keď je sťažovateľ kvalifikovane právne zastúpený advokátom ako v tomto konkrétnom prípade (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011). Z konštantnej judikatúry ústavného súdu totiž vyplýva, že text uvedený mimo petitu sa pokladá iba za súčasť odôvodnenia ústavnej sťažnosti, ktorou však jej petit nie je možné doplniť (I. ÚS 316/09, I. ÚS 8/2011, II. ÚS 103/08, II. ÚS 154/09, III. ÚS 235/05, IV. ÚS 174/2011). Ústavný súd tak v rámci tohto konania preskúmal len možné porušenie tých základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd, ktoré vyplývajú z petitu ústavnej sťažnosti, a teda čl. 46 ods. 1 ústavy a taktiež čl. 6 dohovoru. Prípadným porušením čl. 12 ústavy sa ústavný súd nezaoberal, keďže sa vyslovenia jeho porušenia v petite ústavnej sťažnosti sťažovateľ vôbec nedomáhal.

16. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozhodnutím a obsahom označeného základného práva, resp. práva neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú

sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2021

Libor DUEA
predseda senátu